

N:o 13.

Af Herr Fröman m. fl.: Om anslag till inköp af gamla lasarettstomten i Falun med åbyggnader och dessas inredning till embetslokaler åt länsstyrelsen i Kopparbergs län, m. m.

I underdånigt memorial af den 27 Januari 1881 framstälde länsstyrelsen i Kopparbergs län ibland annat behovet af tillräckligt rymliga och i öfrigt tidsenliga embetslokaler för länsstyrelsen, landtränteriet, landtmäteriprovinskontoret, storskifteskontoret och länsarkivet.

Alla dessa lokaler befinna sig nu i två utmed Åsgatan i Falun liggande, af slagg uppförda, sammanfogade tvåvåningsbyggnader, benämnde »Landskanslihuset» och »Arkivbyggnaden».

För att sätta Kongl. Maj:t i tillfälle att bedöma angelägenheten af åtgärders vidtagande till afhjelpande af ofvannämnda behof redogjorde länsstyrelsen för rummens storlek och inredning i de ifrågavarande kansli- och arkivhusen, och angaf tillika hvilka embetslokaler företrädesvis voro i behof af ökad utrymme. Dessa voro: länsstyrelsens sessionsrum, de till landskontoret hörande lokaler samt länsarkivet, hvilka i memorialet sålunda beskrifvas:

»Länsstyrelsens *sessionsrum* i öfra våningen af kanslihuset innehåller i längd 27 fot $2\frac{1}{2}$ tum, i bredd 14 fot 8 tum och i höjd 11 fot 8 tum. En följd af det sålunda angifna trånga utrymmet i sessionsrummet, hvilket ytterligare inskränkes af der anbragta hyllor och bord, har varit den att äfven vid sådana tillfällen, då endast ett jemförelsevis mindre antal personer varit samladt i sessionsrummet, såsom till exempel vid pröfningskomiténs sammanträden, rekryteringsmöten, auktioner och så vidare, luften i sessionsrummet, i följd af utdunstningen, snart blifvit i hög grad osund och tryckande. Vid sådane sammanträden åter, då en större personal varit samlad, har sessions-

rummet icke kunnat begagnas, utan hafva vid dessa tillfällen, såsom exempelvis vid mönstringar, sammanträdena hållits uti andra staten icke tillhöriga lokaler och senast under sistlidne års höst, då pröfningskomitén var sammansatt af ett något större antal ledamöter, än tillföre, hade länsstyrelsen nödgats emot hyra anskaffa lokal för komiténs sammanträden uti ett hotell här i staden. Det är lätt att inse hvilka olägenheter måste vara förenade med dylika utom landtstatshuset hållna sammanträden, då derunder ofta tillgång erfordras till en mängd handlingar, hvilka i arkiven och embetslokalerna förvaras.

»Olägenheten af det trånga utrymmet i sessionsrummet står i sammanhang med en annan brist, i det att den enda lokal, som kan användas till väntrum för parter eller öfrige vederbörande, innan de erhålla företräde inför Konungens Befallningshafvande, utgöres af en utanför sessionsrummet och emellan detta och landskansliet belägen *tambur*, hvilken upptager en golfyta af allenast 146 kvadratfot, hvarifrån dock bör afgå yttinnehållet af tvenne höga vedlårar med 18 kvadratfot, då det utrymme, som för väntande parter är afsedt, inskränker sig till 128 kvadratfot.

»*Landskamrerarens rum*, beläget invid sessionsrummet, innehåller i längd 24 fot 8 tum, bredd 12 fot 2 tum, höjd 11 fot 7 tum, motsvarande ett kubikinnehåll af nära 2,118 $\frac{1}{2}$ fot, hvarifrån dock bör afgå 204 kubikfot, som utgör de i rummet befintliga skåpens kubikinnehåll, då återstående kubikinnehållet utgör i rundt tal 1,908 fot. Om nu från golfvets kvadratyta afdrages det utrymme, som skåp, hylla och tvenne bord upptaga, återstår ett kvadratinnehåll af allenast 137 fot, som ytterligare inskränkes genom det ständiga begagnandet af de till skåpen hörande dörrar.

»*Landskontoret* äfvenledes liggande invid sessionsrummet innehåller i längd 13 fot 9,5 tum, i bredd 11 fot 1 tum och i höjd 11 fot 8 tum, motsvarande ett kubikinnehåll af allenast 827 fot. I detta rum, som är försedt med *ett* fönster, vistas ständigt länsbokhallaren, tvenne landskontorister och en extra landskontorist. Om nu från golfvets kvadratyta 154,8 fot afdrages det utrymme, som upptages af det der befintliga bord, 39,2 fot, återstår för passage och uppehållsplats för rättssökande allenast 115,6 kvadratfot, som ytterligare inskränkes genom de af tjenstemännen begagnade stolar och derigenom uppkommande otillgängliga smyggar och mellanrum.

»*Landskansliets arkiv* är inrymdt uti tvenne rum i öfre våningen af arkivhuset, deraf det ena rummet, vettande åt gatan, innehåller i längd 30 fot 5 tum, i bredd 15 fot 9 tum och i höjd 8 fot 4 tum, samt det andra rummet, liggande åt gårdssidan, innehåller i längd 30 fot 5 tum, i bredd 13 fot 2 tum och i höjd 8 fot 4 tum; varande utrymmet uti dessa båda rum redan upptaget af arkivalier till sådan myckenhet att plats för tillkommande nya handlingar, hvilka böra i arkivet förvaras, inom några få år kommer att saknas.

»*Landskontorets arkiv* är för närvarande inrymdt uti tvenne rum i nedra våningen af arkivhuset, hvaraf det ena, liggande åt gatan, innehåller i längd 30 fot 5 tum, i bredd 15 fot 9 tum, i höjd 8 fot 6 tum, samt det andra, liggande åt gårdssidan, innehåller i längd 30 fot 5 tum, i bredd 13 fot och i höjd 8 fot 6 tum; varande utrymmet äfven här så begränsadt, att svårighet möter att inrymma flera handlingar af större omfång.

»*De till Landskansliet hörande lokaler*, alla belägna i öfra våningen af kanslihuset och den dermed sammanbyggda arkivbyggnaden, utgöras af det egentliga kanslirummet, landssekreterarens rum, länsnotariens rum och renskrifvarnes rum. Dessa rum innehålla, det egentliga kanslirummet i längd 27 fot 5 tum, i bredd 14 fot 7 tum, landssekreterarens rum i längd 15 fot 3 tum, i bredd 13 fot 1 tum, länsnotariens rum i längd 14 fot 9 tum, i bredd 12 fot 9 tum, och renskrifvarnes rum i längd 14 fot 3 tum, i bredd 12 fot 7 tum.

»*Storskifteskontoret* är inrymdt uti tvenne rum, belägna i öfra våningen af arkivhuset. Här är utrymmet ännu tillräckligt.

»*Landtmäteriprovinsskontoret* upptager trenne i nedra våningen af arkivhuset belägna rum med knappt utrymme.

»Vidare finnas i landskanslihuset dels tvenne mindre för ränteriet upplåtna rum jemte kassahvalfvet, dels tvenne mindre rum för vaktmästarne, dels ett mindre rum för förvarande af stämpelpappersförrådet och dels ett mindre rum, som sedan längre tid tillbaka varit upplåtet till länets brandstodsbolag, hvarjemte ändtligen på nedra botten af arkivhuset finnas inredda tvenne små rum, hvaraf det ena användes till arkiv för länets brandstodsbolag och det andra begagnas till förvaringsrum för hvarjehanda inventarier.

»Alla de härofvan omnämde lokaler och bland dem isynnerhet landskamrerarens och länsnotariens rum äro besvärade af golfdrag; ett förhållande, som torde bero derpå att byggnaderna äro uppförda af så kallade slaggkakor eller ojemna slaggstenar, som sammanbundits medelst murbruk, hvilket byggnads sätt uppenbarligen förorsakat åtskilliga tomrum i murarne och såmedelst föranleder en ständig omedelbar beröring emellan temperaturen utom- och inomhus. Denna olägenhet torde icke kunna undanrödjas med mindre än att ytterväggarne förses med förhydningsspapp och brädbeklädnad.

»Vidare bör anmärkas, att å vestra väggen och södra gafveln af kanslihuset uppstått efter hela husets höjd löpande sprickor, hvilka jemväl i sin mån antyda behovet af en grundlig reparation. En sådan reparation synes i allt fall blifva nödvändig till följd af flerahanda andra bristfälligheter. Sålunda måste dels trappuppgången till embetslokalerna, som är utsliten, omläggas och dels omrappning af hela huset ega rum, hvilken senare åtgärd, derest huset skall bibehållas i ett någorlunda hyfsadt skick, ofta torde behöfva

förnyas, enär det ämne, hvaraf huset blifvit uppfördt, förorsakar rappingens lossande delvis.»

Vidare anför länsstyrelsen i sitt memorial, att fråga tillförene varit å bane om att medelst tillbyggnad till kanslihuset åstadkomma ökad utrymme för sessionsrummet och de till landskontoret hörande lokaler äfvensom för arkivet, men då, utom det att kostnaden för en dylik tillbyggnad antagligen skulle blifva ganska betydlig, dertill komme, att rummens nuvarande indelning uti kansli- och arkivhusen syntes äfven med en sådan tillbyggnad omöjliggöra embetslokalernas ordnande på ett ändamålsenligt sätt, samt öfriga här ofvan anmärkta olägenheter, såsom förorsakade af sjelfva det otjenliga byggnadssättet och byggnadsmaterialet, antagligen fortfarande komme att kvarstå eller i alla händelser icke kunna utan ständiga reparationer och dermed förenade dryga kostnader afhjelpas.

Länsstyrelsen framställer derföre nu ett annat förslag till afhjelpande af det omordade behovet af rymligare och ändamålsenligare embetslokaler, hvilket förslag länsstyrelsen sålunda angifver och motiverar:

»Landstinget uti Kopparbergs län eger nämligen här i staden en midt emot arkivbyggnaden, äfvenledes utmed Åsgatan belägen gård, eller den så kallade gamla lasarettstomten, innefattande tomterna N:is 4 och 5 i kvarteret N:o 5, med derå uppförde åbyggnader, hvaribland hufvudbyggnaden, tillförene utgjort lasarett och kurhus för länet. Då detta af tegel uppförda hus, innehållande i längd 155 fot och i bredd 45 fot samt afdeladt uti tvenne våningar förutom en stor vind jemte vindsrum, dels i anseende till sitt centrala läge, dels sitt betydande utrymme och dels till den dermed förenade vidsträckt tomten, innefattande en areal af 68,012 kvadratfot, syntes länsstyrelsen synnerligen passande till ett landtstatshus, hvilket utan svårighet kunde inrymma samtliga här ofvan omförmälde erforderliga embetslokaler, så aflät länsstyrelsen till länets sist församlade landsting en framställning i syfte att få utrönt om och på hvilka vilkor landstinget kunde vara villigt att till kronan försälja den ifrågavarande tomten med tillhörande åbyggnader, och har, på sätt Eders Kongl. Maj:t behagade inhemta utaf bilagde utdrag af landstingets protokoll för den 29 sistlidne September, landstinget till svar härå, såsom orden i protokollet lyda, »med fästadt afseende på det stora behovet af ändamålsenligare lokal för länsstyrelsen», enhälligt förklarar sig vilja till kronan öfverlåta tomten med derå befintliga byggnader mot en köpeskilling af trettio tusen kronor, under vilkor dock att köpet komme till stånd före innevarande års utgång.

»I händelse lasarettstomten med tillhörande åbyggnader varder för statsverkets räkning inköpt och den gamla lasarettbyggnaden inredes till embetslokaler, på sätt här ofvan blifvit antydt, så blifva de nu varande

kansli- och arkivhusen med tillhörande tomter, hvilka af härvarande magistrat ansetts kunna i deras nu varande skick uppskattas till ett värde af sexton tusen kronor, icke vidare för dermed afsedda ändamål behöfliga och kunna följaktligen för statsverkets räkning försäljas. Då nu köpeskillingen för lasarettstomten med åbyggnader utgör 30,000 kronor och, efter hvad här nedan skall visas, lasarettbyggnadens inredning till landtstatshus med alla erforderliga embetslokaler skulle komma att kosta 59,393 kronor 60 öre, så skulle sammanlagda kostnaden för lasarettstomtens inköp och lasarettbyggnadens inredning uppgå till 89,393 kronor 60 öre.

»Denna kostnad skulle dock, om vid försäljning af arkiv- och kanslihusen med tillhörande tomter en köpeskilling, motsvarande det samma åbyggnader och tomten af magistraten åsatta värde, kunde erhållas, nedgå till 73,393 kronor 60 öre. Då nu, i händelse kansli- och arkivhusen skola bibehållas, det blifver onödvändigt dels att till vinnande af ökad utrymme göra en tillbyggnad och dels att företaga en genomgripande reparation å de gamla husen, så anser länsstyrelsen sig böra erinra derom att, ehuru en sådan tillbyggnad och reparation skulle komma att för statsverket medföra en utgift, antagligen understigande kostnaden för lasarettstomtens inköpande och lasarettshusets inredning till landtstatshus, behovet af tillräckligt rymliga och i öfrigt ändamålsenliga embetslokaler uppenbarligen likväl icke blefve på ett tillfredsställande sätt afhjelpat.»

För att få uttrönt, huruledes kostnaden för genomförande af detta förslag skulle ställa sig, hade länsstyrelsen genom Kongl. Öfverintendentsembetet förskaffat sig biträde af Arkitekten J. F. Åbom, som efter undersökning på stället upprättat kostnadsförslag, upptagande för lasarettbyggnadens inredande till landsstatshus, såsom redan är omförmäldt, ett belopp af 59,393 kronor 60 öre, i hvilken summa, ökad med inköpspriset för sistnämnda byggnad och tomt 30,000 kronor, men minskad med den köpeskilling, som skulle erhållas vid försäljning af nu varande kansli- och arkivhusen med tillhörande tomt, slutligen befundes utgöra 73,393 kronor 60 öre.

Efter denna utredning af förhållandena hemstälde länsstyrelsen i sitt memorial underdånigst, att Kongl. Maj:t täcktes till då församlade 1881 års Riksdag aflåta nådig proposition om inköp för statsverkets räkning af gamla lasarettstomten i Falun med tillhörande åbyggnader och lasarettbyggnadens inredande till landsstatshus med ofvan omförmälda embetslokaler samt om försäljning af arkiv- och kanslihusen derstädes med tillhörande tomter.

Såsom bekant är, fick det sist förflutna årets Riksdag icke emottaga nådig framställning i detta ämne.

Genom det utdrag, som sålunda blifvit meddeladt ur länsstyrelsens i Kopparbergs län underdåniga memorial den 27 Januari 1881, hvilket jemte

dervid bilagda ritningar och kostnadsförslag med flera handlingar är att tillgå i Kongl. Finansdepartementet, ådagaläggas i vår tanka med obestriddig tydlighet:

1:o) behovet af rymligare och ändamålsenligare embetslokaler för länsstyrelsen, landtränteriet, landtmäteriprovinskontoret, storskifteskontoret och länsarkivet i Falun;

2:o) olämpligheten och kostsamheten af dessa bristers afhjelpande genom tillbyggnad eller reparationer å de nu varande kansli- och arkivhusen, i anseende till deras otjenliga byggnadssätt och byggnadsmateriel; och

3:o) ändamålsenligheten och prisbilligheten af det förslag, länsstyrelsen framställt om inköp och inredning till landsstatshus af den utaf landstinget i länet utbudna gamla lasarettstomten med åbyggnader.

Vi hafva härvid endast att tillägga en erinran derom, att de öfverklagade olägenheterna med hvarje år ökas, och att tillfället att inköpa meranämnde lasarettstomt vid ett längre uppskof med sakens afgörande lätteligen kan gå förlorad. Den af landstinget först utsatta betänketiden är redan med ett helt år öfverskriden.

Af nu anförda orsaker hafva vi ansett det vara af vigt, att det angelägna ärendet ju förr desto hellre kommer under Riksdagens pröfning, hvarföre vi våga härmed föreslå:

1:o) att Riksdagen till inköp af den gamla lasarettstomten i Falun med derå befintliga åbyggnader och dessas inredning till embetslokaler åt länsstyrelsen, landtränteriet, landtmäteriprovinskontoret, storskifteskontoret och länsarkivet måtte lemna ett anslag af 89,593 kronor 60 öre, hvarifrån afgår hvad som kan inflyta vid försäljning af de nu varande kansli- och arkivhusen med tomter;

2:o) att Riksdagen må besluta, att, sedan annat landsstatshus sålunda erhållits och blifvit till begagnande inredt, nämnda kansli- och arkivhus må till den mestbjudande försäljas.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles vördsamligen.

N. A. Fröman. Emil Königsfeldt. W. Falk. C. O. Berg.